

SVEBRAs tolkning av Arbetsmiljöverkets krav på utrymningsplaner.

I AFS 2020:1 står följande:

Utrymningsplan

108 § På arbetsplatser ska det, i den omfattning som behövs och på platser som är väl synliga och lätta att upptäcka, finnas anslag med utrymningsplan.

Utrymningsplaner behövs dock inte för arbetsplatser vars storlek, läge och överskådlighet är sådan att en utrymningsplan saknar betydelse för arbetstagarnas säkerhet vid en utrymning.

Allmänna råd: Små lokaler där samtliga utrymningsvägar är synliga från hela lokalen är exempel på när utrymningsplanen kan sakna betydelse för arbetstagarnas säkerhet.

109 § Utrymningsplanen ska

1. visa alla utrymningsvägar, inklusive tillfälliga utrymningsplatser,
2. visa plats för återsamling,
3. ange hur räddningstjänst och annan nödvändig hjälpinsats larmas, och
4. när detta är aktuellt, visa placering av handbrandsläckare, manuella larmutlösningssdon och larmtelefon.

Om alla utrymningsvägar inte är tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska det framgå av utrymningsplanen vilka utrymningsvägar de kan använda.

Utrymningsplanen får också innehålla annan information, om det inte försvårar läsningen.

Allmänna råd: Exempel på hur en utrymningsplan kan vara utformad finns i svensk standard SS 2875:2019. Brand och räddning - Utrymningsplan - symboler. Utgåva 3.

Bestämmelser om anslag med uppgifter för första hjälpen finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om krisstöd och första hjälpen.

Då det råder viss otydlighet kring hur några av dessa punkter ska tolkas har SVEBRA begärt in förtydliganden från Arbetsmiljöverket för att kunna sprida klarhet till medlemmarna.

De punkter som vi begärt ett förtydligande på är följande:

1. Alla utrymningsvägar ska visas?
2. Vad är en tillfällig utrymningsplats?
3. När är det aktuellt att visa handbrandsläckare på utrymningsplanen och vem avgör när det är aktuellt?

Nedan följer SVEBRAs råd baserat på de svar vi fick från Arbetsmiljöverket:

1. Alla utrymningsvägar ska visas?

Alla utrymningsvägar ska rimligen tolkas som alla relevanta utrymningsvägar, alltså alla utrymningsvägar man faktiskt kan ha nytta av från den plats man befinner sig.

Det innebär att man kan dela upp en byggnad och visa en del av byggnaden på utrymningsplanen så länge de relevanta utrymningsvägarna finns med.

2. Vad är en tillfällig utrymningsplats?

Begreppet "tillfällig utrymningsplats" används i Arbetsmiljöverkets föreskrifter för att beskriva en plats där en person som inte kan utrymma på egen hand säkert kan invänta hjälp. Benämningen "utrymningsplats" används i Boverkets byggregler (BBR) och beskriver egentligen samma funktion.

Skillnaden är att AFS inte ställer samma krav på yta och tvåvägskommunikation på befintliga arbetsplatser. En anledning till detta är att man på befintliga arbetsplatser ofta har andra förutsättningar än i publika lokaler, man vet ofta vilka som kan behöva använda den tillfälliga utrymningsplatsen och man kan i vissa fall säkerställa organisatoriskt att ingen lämnas kvar.

Med det sagt ska både fasta utrymningsplatser utformade enligt Boverkets byggregler (BBR) samt tillfälliga utrymningsplatser visas på utrymningsplanen.

3. När är det aktuellt att visa handbrandsläckare på utrymningsplanen och vem avgör när det är aktuellt?

När föreskrifterna reviderades fick Arbetsmiljöverket in remissvar där man ansåg att handbrandsläckare skulle visas på utrymningsplanen. I remissvaret ansåg man att handbrandsläckare kunde användas av de som utrymmer i en utrymningssituation.

SVEBRA delar inte denna uppfattning då släckutrustning normalt sett inte ska användas i en utrymningssituation.

I enlighet med arbetsmiljölagstiftningen är det upp till arbetsgivaren att bedöma om det är aktuellt att visa handbrandsläckare på utrymningsplanen.

SVEBRA, Svenska Brandsäkerhetsföretag, 2023-04-14

Klas Johnsson

Mikael Höglind